

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Кафедра Історії України

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Україна в контексті європейської історії та культури»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Гарант освітньої програми д.е.н., професор Колосов Андрій Миколайович

1. Назва освітнього компонента.	«Україна в контексті європейської історії та культури»
2. Рік (роки) навчання	1
3. Семестр / семестри.	2
4. Кількість кредитів ECTS.	5
5. Відомості про викладача (викладачів).	Набока Олександр Вікторович ,Професор, завідувач кафедри доктор історичних наук, snaboka9@gmail.com
6. Мета вивчення освітнього компонента (в термінах результату навчання й компетентностей)	<p>Мета: комплексне висвітлення ключових проблем соціально-економічної, політичної та культурної історії України як частини глобального світу з акцентом на її культурній різноманітності, прикладах конфліктів і толерантної поведінки протягом історії, значенні системи знань про минуле України в умовах посилення глобалізації та становлення інформаційного суспільства.</p> <p>Завдання: сформулювати у здобувачів вищої освіти уявлення про місце України в загальноєвропейському історичному процесі; цілісні знання про національну культуру на історичних етапах її становлення та розвитку як складника загальноєвропейської культури; показати моделі толерантної поведінки в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами; виробляти вміння застосовувати в повсякденній діяльності метод критичного аналізу щодо суспільно-політичних перетворень в Україні в порівнянні з європейськими країнами на різних етапах історичного розвитку, визначати політичні й культурні зв'язки України з країнами Європейського Союзу на сучасному етапі; сприяти піднесенню національної самосвідомості, виховувати патріотичні й морально-етичні переконання.</p> <p>Знати: правила критичного оцінювання історичної інформації та критеріїв медіаграмотності в соціально-політичних та історичних питаннях; про розмаїття та унікальність різних культур у суспільстві на різних етапах його розвитку, відмінності між людьми, стратегії попередження, подолання і трансформації конфліктів на прикладах з історії України; основні події українського та європейського історичного минулого, зв'язки України та європейського світу.</p> <p>Уміти: – критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел на прикладі історичних матеріалів, вплив історичної інформації на свідомість і розвиток учнів, на прийняття рішень.</p> <p>– взаємодіяти, враховуючи культурні та особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації та поваги до культурних відмінностей, а також дотримуючись етики спілкування; застосовувати в повсякденній діяльності метод критичного аналізу щодо суспільно-політичних перетворень в Україні в порівнянні з європейськими країнами на різних етапах історичного розвитку, визначати політичні й культурні зв'язки України з країнами Європейського Союзу на сучасному етапі; розглядати явища сучасної культури як результат історичного поступу українців та інших народів, які мешкають на території</p>

	України.
7. Методи навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вербальні – лекції, дискусії, співбесіди. 2. Наочні – схематично-графічні, пояснювально-ілюстративні. 3. Проектні – моделювання, графічні. 4. Розрахункові. 5. Самостійні – вивчення джерел, додаткових питань, здійснення спостережень, аналіз даних, підготовка звітів. 6. Контрольно-звітні – захист практичних і самостійних робіт, виконання модульних і підсумкової робіт, проходження тестів і надання відповідей на екзаменаційні питання
8. Навчальний освітній компонент забезпечує формування ряду загальних та спеціальних компетентностей	<p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Спеціальні компетентності (СК)</p> <p>СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо</p>
9. Програмні результати навчання	<p>ПРН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні</p> <p>ПРН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p> <p>ПРН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p> <p>ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПРН13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації</p> <p>ПРН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідальне та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.</p>
10. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента)	Освітній компонент базується на системі знань, які здобувачі вищої освіти отримали після вивчення курсів історії України та всесвітньої історії середньої школи.
11. Зміст освітнього	Див. табл.1,2.

компонента	Модульні роботи – зміст і перелік завдань і питань подається на освітньому порталі перед початком навчального семестру – для денної форми; Самостійна робота здобувача вищої освіти – зміст і перелік завдань і питань до самостійної роботи подається на освітньому порталі перед початком навчального семестру.
12. Список рекомендованої навчальної літератури	Див. п.18.
13. Форми та методи оцінювання	<p>Контрольні заходи передбачають поточний, семестровий і підсумковий контроль.</p> <p>Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни і включає поточне опитування, перевірку практичних завдань і самостійних робіт, перевірку виконання модульної контрольної роботи.</p> <p>Іспит – це форма семестрового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем освіти теоретичного та практичного матеріалу з освітнього компонента за семестр. Іспит складають у період екзаменаційної сесії.</p> <p>Семестрова оцінка за освітнім компонентом – це оцінка за 100-бальною шкалою, яку виставляє провідний викладач (лектор) на підставі підсумкового балу семестру.</p> <p>Форма підсумкового контролю – іспит.</p> <p>Онлайн</p> <p>Поточне опитування, перевірка практичних завдань і самостійних робіт, перевірка виконання модульних контрольних робіт, перевірка відповідей на екзаменаційні питання.</p> <p>Для денної форми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оцінювання виконання практичних завдань – 56 балів; – оцінювання самостійної роботи здобувача – 24 балів; – оцінювання 2-х модульних робіт по 10 балів, разом – 20 балів; – разом 100 балів. <p>Для заочної форми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оцінювання виконання практичних завдань – 20 балів; – оцінювання самостійної роботи здобувача – 50 балів; – оцінювання виконання контрольної модульної роботи -50 балів <p>Всього 100 балів.</p>
14. Шкала оцінювання	За діючим у ЗВО положенням (Табл 3).
15. Технічні вимоги до комп'ютерного та іншого технічного обладнання, яке забезпечує навчальний процес:	Комп'ютер/ноутбук, програмне забезпечення: ОС Windows, Офісний пакет Microsoft Office. вільний доступ до мережі Інтернет, Локальна мережа Wi-Fi, наявність програм Viber, Zoom, Microsoft Teams, Освітній портал (http://do.luguniv.edu.ua).
16. Мова викладання	Українська
17. Feedback курсу	Наприкінці курсу ЗВО пропонується Анкета, що містить питання щодо змістової частини, форм та методів подання навчального матеріалу, а також передбачає висловлення вражень від проходження курсу. Отримані відповіді допоможуть удосконалити викладання курсу.

Таблиця 1

Зміст освітнього компонента

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота
Перший модуль											
1.1.	Вступ до курсу „Україна в контексті європейської історії та культури ”.	8	2			6	12				12
1.2.	Територія, населення та адміністративний поділ України в історичній ретроспективі.	14	2	2		10	12				12
1.3.	Ранні форми суспільного життя та культури на українських землях. Антична цивілізація та її вплив на становлення української культури	12	2	2		8	12				12
1.4.	Походження слов'ян, їх розселення територією Центрально-Східної Європи.	14	2	2		10	16	2	2		12
1.5.	Європейське Середньовіччя та місце в ньому Київської Русі. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку.	12	2	2		8	14	2			12
1.6	Історичні умови розвитку українських земель у складі Польщі, Великого князівства Литовського, Угорщини. Україна в польсько-литовських та литовсько-московських взаєминах. Українці в складі Речі Посполитої.	14	4	4		6	10				10
1.7	Козацтво як явище європейської історії, теорії його походження. Українське козацтво, його роль в історії та культурі України.	16	4	4		8	12		2		10
.	Разом	90	18	16		56	88	4	4		80

Другий модуль										
2.1.	Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй.	14	4	2		8	12			12
2.2.	Європейський контент у вирі світових воїн XX століття. Українське питання в політиці європейських країн від Першої до Другої світової війни.	14	4	4		6	14	2		12
2.3.	Україна після другої світової війни, повоєнний розподіл світу, УРСР та створення ООН.	10	2	2		6	12			12
2.4.	Державотворчі процеси в Україні в умовах незалежності. Основні риси політичного розвитку України в 1991 – 2022 рр. Геополітичні причини проблем незалежної української держави.	10	2	2		6	12			12
2.5.	Російсько-українська війна 2014-2022. Причини російського вторгнення в Україну.	12	2	2		8	12			12
	Разом	60	14	12		34	62	2	0	60
	Загальна кількість годин	150	32	28		90	150	6	4	140

Таблиця 2

Теми практичних занять

№п/п	Назва теми	Години, Дфн/Зфн
1.	Проблема історичної прабатьківщини та основні теорії походження українського народу	2/0
2.	Епоха античності та її вплив на становлення української культури.	2/0
3.	Походження слов'ян: корені, кордони, території.	2/2
4.	Європейське середньовіччя та місце в ньому Київської Русі.	2/0
5.	Україна в період Польсько-литовської доби.	2/0
6.	Роль європейської культури у поширенні гуманістичних ідей на території України.	2/0
7.	Виникнення козацтва та теорії його походження.	2/2
8.	Українська національна революція.	2/0
9.	Промислова революція в Європі та її вплив на економічну модернізацію на українських землях.	2/0

10.	Українське національне відродження в ХІХ столітті.	2/0
11.	Українські землі в першій чверті ХХ століття.	2/0
12.	Україна в роки ІІ світової війни	2/0
13.	Україна в повоєнний період.	2/0
14.	Україна в умовах незалежності	2/0
Разом		28/4

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
63-74	D	задовільно	
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Основна навчальна література

1. Бойко О. Д. Історія України. К.: Академвидав, 2018. 688 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001247/>.
2. Історія української культури : підручник / за ред. В. А. Качкана. К. : ВСВ «Медицина», 2016. 368 с.
3. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Х., 2016. 496 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011628/>.
4. Пуйда Р. Б. Історія української культури. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 160 с.
5. Україна в контексті історичного розвитку Європи / С. Ю. Боева, В. Ю. Бузань, А. А. Кізлова та ін. Київ : Арт Економі, 2021. 306 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41918>

Додаткова навчальна література

1. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ – ХХ століття. К. : Yakaboo Publisher, 2022. 656 с.
2. Історія української культури: у 5 т. / НАН України; редкол.: Б. Є. Патон та ін. К. : Наук. думка, 2001. Т. 1–5. URL: <http://litopys.org.ua/istkult/ikult.htm>
3. Князі і гетьмани усієї Русі. «Через шаблю маєм право»: Злети і падіння козацької держави 1648-1783 років / В. Горобець. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 351 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000016725>.
4. Народження країни. Від краю держави : назва, символіка, територія і кордони України / К. Галушко [та ін.]. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 352 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000016797>
5. Образні системи української художньої культури в історичному та типологічному аспектах: театр, музика, образотворче мистецтво / гол. ред. Г. Скрипник. К., 2019. 588 с. URL: <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2019/obraz.pdf>

6. Семчишин М. Тисяча років української культури (Історичний огляд культурного процесу). Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто, 1985. 550 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000013020>.

6. У кігтях двоглавих орлів. Творення модерної нації : Україна під скіпетрами Романових і Габсбургів / В. Шандра. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 352 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000016721>.

7. Шкуратенко О. Історія держави та права України (схеми та таблиці). К. : Видавництво "Людмила", 2020. – 170 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000018968>.

8. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. К.: Генеза, 2005. 312 с. URL: <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Jakovenko.pdf>.

Інформаційні ресурси

Електронна бібліотека Інституту історії НАН України. URL : <http://resource.history.org.ua/>.

19. Перелік питань для підготовки до екзамену:

1. Писемні джерела про історію України (до середини XIII ст..)
2. Становлення та розвиток людського суспільства на території України в ранній період (палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, ранній залізний вік).
3. Античні міста-держави на території Північного Причорномор'я.
4. Іраномовні племена на території України в I тис. до н. е. (кімерійці, скіфи, сармати).
5. Походження слов'ян та їх розселення на території України;
6. Утворення Руської держави. Роль норманів у формуванні державності в Середньому Подніпров'ї в IX–X ст..
7. Русько-візантійські відносини в IX–XII ст..
8. Суспільно-політичні відносини в Київській Русі в XI – на початку XII ст.;
9. Культура Київської Русі IX–XIII ст.
10. Відносини Київської Русі з кочовими народами східноєвропейських степів у X–XII ст..
11. Монголо-татарські завоювання у Східній Європі та їх вплив на історичний розвиток українських земель.
12. Теорії походження Русі в сучасній українській історіографії.
13. Об'єднання українських земель у складі Галицько-Волинського князівства;
14. Держава Данила Галицького в системі політичних відносин Центрально-Східної Європи;
15. Галицько-Волинське князівство в XIII ст.: особливості політичного та соціально-економічного розвитку.
16. Галицько-Волинська держава в останній третині XIII – першій половині XIV ст.: тенденції розвитку.
17. Приєднання українських земель до складу Великого Князівства Литовського та їх політичний статус у XIV – першій половині XVI ст.
18. Політичні унії між Литвою й Польщею та їхній вплив на історію українського Етносу.
19. Національні та релігійні рухи в Україні в XIV–першій половині XVII ст..
20. Українська культура XIV – першої половини XVII ст..
21. Польська експансія на українських землях в XIV–XV ст.
22. Українські землі у складі Речі Посполитої (до середини XVII ст.).
23. Основні тенденції соціально-економічного розвитку українських земель у другій половині XVII – XVIII ст.
24. Архітектура та мистецтво в Україні в XVI–XVII ст.
25. Освіта і наука в Україні в XVI – першій половині XVII ст.: тенденції розвитку.
26. Основні групи джерел з історії України XVI–XVIII ст.
27. Українські землі в контексті польсько-російського протистояння (друга половина XVII – XVIII ст.).

28. Українські землі під владою Речі Посполитої в другій половині XVII – XVIII ст.
29. Причини утворення Запорізької Січі та її роль в історії України (до середини XVII ст.).
30. Запорізька Січ у другій половині XVII – XVIII ст.: територія, населення, політичний та економічний устрій.
31. Українське козацтво та його роль у суспільно-політичному житті Речі Посполитої першої половини XVII ст.
32. Етапи закріпачення селян у Польсько-Литовській державі XV – першої половини XVII ст.
33. Концепція історичного розвитку українських земель епохи середньовіччя в працях Михайла Грушевського.
34. Причини і початок Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького.
35. Українсько-польська війна в 1649–1953 рр. та її наслідки.
36. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики Богдана Хмельницького.
37. Українсько-московський договір та його реалізація в 1654–1657 рр.
38. Кримське ханство: особливості політичного та соціально-економічного розвитку;
39. Українська шляхта в XIV – першій половині XVII ст..
40. Слобідська Україна в другій половині XVII – XVIII ст.: територія, населення, політичне та економічне становище.
41. Особливості розвитку Галичини, Буковини та Закарпаття в другій половині XVII–XVIII ст.
42. Гетьманство Івана Виговського. Гадяцький трактат
43. Перше гетьманство Юрія Хмельницького. Причини розколу Української козацької держави та його наслідки.
44. Гетьманство Петра Дорошенка: спроба об'єднання України.
45. Гетьманщина на зламі XVII–XVIII ст. Іван Мазепа та Пилип Орлик.
46. Військовий та адміністративний устрій Гетьманщини. Політика російського царизму щодо Гетьманщини в другій половині XVII – на початку XVIII ст..
47. Гетьманщина у XVIII ст.: характерні риси політичного та економічного розвитку;
48. Магдебурзьке право на українських землях: особливості впровадження.
49. Західноукраїнські землі в складі Австрії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): політико-правовий аспект.
50. Соціально-економічне становище українського населення Австро-Угорщини в другій половині XIX – на початку XX ст.
51. Українське національне відродження першої половини XIX ст. у Наддніпрянщині й Галичині: порівняльна характеристика.
52. Опозиційні та революційні рухи в Україні першої половини XIX ст.
53. Кирило-Мефодіївське товариство: діячі та програмні засади.
54. Еміграція українців у XIX–XXI ст.: причини та напрямки.
55. Політика російської та австрійської влади щодо українців у XIX – на початку XX ст.: порівняльна характеристика.
56. Українська культура в другій половині XIX – на початку XX ст.
57. Русофіли (москвофіли) і народовці в громадсько-політичному житті Галичини XIX – початку XX ст.
58. Українські політичні партії в Галичині на зламі XIX–XX ст.: програмні засади й діяльність.
59. Становлення української історичної науки в XIX – на початку XX ст..
60. Демографічні процеси в Україні кінця XIX – XX ст..
61. Політизація українського руху в Наддніпрянщині на зламі XIX–XX ст.
62. Наукова та громадсько-політична діяльність Івана Франка
63. Державницький напрям в українській історіографії.

64. Народницький напрям в українській історіографії.
65. Україна в роки Першої світової війни.
66. Українська національна революція 1917–1920 рр.: етапи державотворення.
67. Українська Центральна Рада: становлення національної державності.
68. Внутрішня та зовнішня політика Української держави в 1918 р.
69. Відродження та занепад УНР у період правління Директорії.
70. Утворення ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр..
71. Історичне значення, причини поразки та уроки Української революції 1917–1920 рр..
72. Економічна політика більшовиків в Радянській Україні в 20-ті роки ХХ ст..
73. Західноукраїнські землі в 1919–1939 рр.: політичне становище та національні рухи;
74. Національна політика більшовиків в Україні в 20-х роках ХХ ст..
75. Включення України до складу СРСР.
76. Соціалістична модернізація в радянській Україні: форми та наслідки.
77. Голодомор 1932–1933 рр. в історичній пам'яті українського народу.
78. Українська культура в 20–30-х роках ХХ ст.
79. «Радянізація» Західної України в 1939–1941 рр..
80. Україна в період Другої світової війни та перші повоєнні роки.
81. Післявоєнний сталінський режим в Україні (1945–1953 рр.).
82. Український національний рух у період Другої світової війни і в перші повоєнні роки.
83. Україна в середині 1950-х – першій половині 1980-х років: основні тенденції розвитку.
84. Український дисидентський та правозахисний рух 60–70-х років ХХ ст.
85. Розпад СРСР та відновлення незалежності України.
86. Політичний розвиток України в 1991–2020 рр.
87. Соціально-економічний розвиток України в 1991–2020 рр.
88. Зовнішня політика сучасної України. Українці в світі: тенденції розвитку діаспори;
89. Етнотемографічні зміни в Україні у ХХ ст..
90. Культурно-інтелектуальна історія України зламу ХХ–ХХІ ст.